

Prawo prywatne w przykładach i zadaniach

Beitrag vom: 28.09.2015

Rezension von Dr. Marcin Krzymuski Redaktionell betreut von Dr. Marcin Krzymuski

Autorami publikacji są pracownicy naukowcy Instytutu Prawa Prywatnego Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz Uniwersytetu Opolskiego. Oprócz dwóch głównych redaktorów (Piotr Stec i Mariusz Załucki) książkę tworzyło 13 innych autorów, z których każdy opracował przynajmniej jeden z łącznie osiemnastu rozdziałów.

Piotr Stec jest autorem wielu prac naukowych z zakresu prawa autorskiego, prawa ochrony dóbr kultury, prawa prywatnego oraz rozpraw z pogranicza różnych dziedzin prawa. Mariusz Załucki publikował natomiast w zakresie prawa spadkowego, prawa ochrony własności intelektualnej oraz prawa farmaceutycznego. Autorem koncepcji podręcznika jest Iga Bałos z Instytutu Prawa Prywatnego Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Publikacja jest kierowana przede wszystkim do studentów prawa i aplikantów.

Recenzowana publikacja jest jedną z niewielu w Polsce skonstruowaną pod kątem jak najwyższej efektywności nauczania prawa. Otwiera ją zatem swoisty manifest wyjaśniający założenia podręcznika i kryteria doboru materiału dydaktycznego („Wprowadzenie. Zaczynaj myśleć jak prawnik!"). Po niej czytelnik otrzymuje instrukcję korzystania z podręcznika („Jak korzystać z tej książki?") oraz prezentację głównych bohaterów („Poznaj rodzinę Kowalskich!"). Po tych informacjach, ułatwiających poruszanie się po podręczniku i zrozumienie jego idei, następuje osiemnaście rozdziałów merytorycznych poświęconych wybranym zagadnieniom prawa prywatnego (str. 23–331).

Publikacja bazuje na kazusach. Łączą je osoby bohaterów – członków jednej rodziny Kowalskich. Po prezentacji ich odpowiednio spreparowanych na potrzeby rozdziału losów, prezentowane są zagadnienia teoretyczne. Są one oderwanym jeszcze od samego przypadku teoretycznym omówieniem różnych zagadnień z prawa prywatnego (od części ogólnej po prawo spadkowe). Wplecione w treść rozważań teoretycznych pytania („Zastanów się i sprawdź") skłaniają czytelnika do zapoznania się ze stosownym orzecznictwem. Dalej, na bazie teoretycznych wywodów autorzy proponują rozwiązanie kazusa. Rozdział zamykają pytania do czytelnika („Sam na sam"), pozwalające mu zweryfikować wiedzę wyniesioną z lektury danej części książki.

Struktura wyraźnie odróżnia recenzowaną publikację od innych materiałów dydaktycznych obecnych na polskim rynku wydawniczym. Istnieje wprawdzie wiele podręczników bazujących na kazusach prawniczych (*Kuźmicka-Sulikowska J.*, „Kazusy z prawa cywilnego. Materiały do ćwiczeń” C.H.Beck Warszawa 2014; *Zoll F.*, *Czyszek J.*, *Czyszek Sz.*, *Ernst U.*, „Prawo cywilne. Część ogólna i zobowiązania. Kazusy z rozwiązaniami”, wyd. 2 Wolter Kluwer Warszawa 2013; *Sadowski K.*, *Piaskowska O.M.*, „Prawo cywilne (część ogólna, prawo rzeczowe, zobowiązania i spadki)”, C.H.Beck Warszawa 2013; *Piaskowska O.M.*, *Sadowski K.*, „Prawo rodzinne i opiekuńcze”, C.H.Beck Warszawa 2013), lecz struktura nadana „Prawu prywatnemu w przykładach i zadaniach” jest zupełnie nowa.

To oryginalna konstrukcja wynika z przekonań autorów o tym, że poprzez stymulowanie pytań, stworzenie uprzedniej możliwości samodzielnej analizy przypadku oraz selekcję materiału, wzrasta efektywność nauczania (str. 12–17). Autorzy celowo zrezygnowali z prezentacji niektórych aspektów prawa prywatnego. Starali się jednak tak dobrać zagadnienia, aby najważniejsze części prawa prywatnego były w publikacji obecne. Niekiedy pewne aspekty są omawiane przy okazji innych, naturalnie związanych z nimi problemów (np. pochodzenie przy okazji stanu cywilnego). Dzięki temu lepiej widoczne są wzajemne powiązania poszczególnych obszarów prawa prywatnego i znaczenie poszczególnych instytucji w praktyce.

W każdej części zostały również uwzględnione i stosownie graficznie wyodrębnione zagadnienia prawa prywatnego międzynarodowego. Dziedzina ta, wciąż trochę chyba niedowartościowana w Polsce, zyskuje na znaczeniu wobec globalizacji stosunków cywilnoprawnych i handlowych.

Autorzy nie ukrywają, że źródłem ich koncepcji jest anglosaski system nauczania prawa bazujący na analizie precedensów i dyskusji wokół nich w celu omówienia powiązanych z danym problemem zagadnień prawnych. Struktura podręcznika została jednak w tym wypadku dopasowana do polskiej tradycji nauczania prawa. Stanowi więc przykład alternatywnego spojrzenia na dydaktykę prawa, co samo w sobie jest w Polsce wciąż jeszcze nowością. Wszakże dopiero od niedawna mamy do czynienia z różnymi sposobami prezentacji treści prawnych zwracającymi uwagę nie tylko na sam materiał ale także na efektywność i atrakcyjność nauczania. Książka ma dzięki temu potencjał do włączenia się w trwającą od lat dyskusję o reformie kształcenia prawa polskiego (*Szwarc A. J.*, „Problemy kształcenia prawniczego (wprowadzenie do dyskusji)”, *Państwo i Prawo*, 2010 nr 1, str. 3–9; *Zoll F.*, „Przyszłość kształcenia prawników w Polsce”, *Państwo i Prawo*, 2010 nr 6, str.19–28). Z uwagi na generalnie udane dostosowanie zagranicznych rozwiązań do potrzeb dydaktyki prawa polskiego będzie zapewne argumentem potwierdzającym, że dydaktyka może być prowadzone na różne sposoby i w tym zakresie możliwe są różne scenariusze.

Wybór materiału, jaki został dokonany na potrzeby podręcznika, jest trafny. Czytelnik odnajdzie tu omówienie najważniejszych zagadnień prawa prywatnego. Siłą rzeczy niektóre z nich musiały zostać potraktowane w sposób skrótowy. Zostało to jednak zrekompensowane przez pokazanie wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi instytucjami prawa prywatnego. Jest to zresztą jedna z największych zalet recenzowanej publikacji.

W każdym podrozdziale zatytułowanym „Problem w ujęciu teoretycznym” zagadnienia teoretyczne są omawiane na wysokim stopniu abstrakcji, znanym z innych podręczników prawa cywilnego, bez nawiązywania

do naszkicowanego na wstępie rozdziału stanu faktycznego. Otrzymujemy w ten sposób obszerne i kompleksowe przedstawienie określonych instytucji, które dopiero później, w rozwiązaniu kazusa, zostają stosownie wyselekcjonowane. Rozwiązania są z reguły krótkie i syntetycznie ujęte, często z uwzględnieniem możliwych wariacji (zwłaszcza w zakresie prawa kolizyjnego). Dla osób przyzwyczajonych do systemu rozwiązywania kasusów w oparciu o ustalone schematy rozwiązania będą się wydawały zbyt krótkie. Trzeba jednak pamiętać, że recenzowany podręcznik wychodzi z zupełnie innych założeń metodologicznych i celowo się od nich odróżnia.

Nie do końca można zgodzić się natomiast z niektórymi poglądami reprezentowanymi przez autorów, jak choćby z wielokrotnie powtarzaniem przekonaniem, że rozporządzenia kolizyjne UE (zwłaszcza Rzym I oraz Rzym II) będą miały bezpośrednie zastosowanie tylko w relacjach z innymi państwami członkowskimi UE (str. 89, 170, 184, 256), natomiast w relacjach z państwami trzecimi tylko pośrednio na mocy art. 28 polskiej ustawy – prawo prywatne międzynarodowe. Art. 2 Rzym I oraz art. 3 Rzym II wyraźnie wskazują bowiem, że przepisy obydwu tych aktów mają status *loi uniforme*. Nie można więc uzależniać ich stosowania od tego, czy element stanu faktycznego pochodzi z obszaru Unii czy spoza niej. Normy zawarte w tych i innych rozporządzeniach kolizyjnych UE wypierają więc we właściwym zakresie przedmiotowym krajowe regulacje p.p.m. z obrotu prawnego.

Wydaje się również, że autorzy nie do końca porozumieli się między sobą co do konwencji powoływania aktów prawnych. W niektórych rozdziałach cytowane regulacje prawa polskiego są opatrzone wskazaniem na odpowiednie jednostki redakcyjne ustaw. W niektórych zaś odtwarza się dosłownie lub w lekko tylko sparafrazowanej formie kolejne postanowienia kodeksowe (np. str. 119–120, 127–129, 132–136, 281–288). Stanowi to poniekąd zaprzeczenie idei wyrażonych we wprowadzeniu do podręcznika (str. 13–14), gdzie stawia się akcent na zrozumienie problematyki a nie na dosłowną znajomość regulacji kodeksowych.

Żartobliwy ton niektórych wypowiedzi, będący zapewne ukłonem w stronę młodego czytelnika (np. „Rozdział 2. O stosunkach (rzecz jasna cywilnoprawnych)”, pożyczka „na gębę” (str. 90) itp.), wpuszcza nieco „świeżego powietrza”. Użyte sformułowania są jednak bardziej właściwe dyskusjom na prywatnych forach internetowych niż publikacji aspirującej do kanonu źródeł nauczania prawa. Nie przystoi również posługiwanie się potocznym określeniem sprzedaży jako „umowy kupna” (str. 86) czy „umowy kupna-sprzedaży” (str. 89).

„Prawo prywatne w przykładach i zadaniach” jest publikacją wartościową i pozytywnie wyróżniającą się na prawniczym rynku wydawnictw o charakterze dydaktycznym. W szczególności powinni zwrócić na nią uwagę studenci dysponujący wiedzą w zakresie podstaw prawa cywilnego, lecz którym brak jeszcze świadomości co do wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi instytucjami. Warto zatem po nią sięgnąć zwłaszcza w przypadku konieczności powtórzenia materiału.

Książka stanowi także kolejny przykład udanej adaptacji zagranicznych rozwiązań dydaktycznych na potrzeby nauczania prawa polskiego. Obszerne rozdział wstępny, wyjaśniający genezę podręcznika, pozwala na lepsze zrozumienie pomysłu autorów podręcznika. Może być także traktowany jako kolejny głos w dyskusji nad metodyką nauczania prawa w Polsce, zwłaszcza pod kątem efektywności i przygotowania przyszłych prawników do praktycznego wykonywania zawodu.

Zitierweise:

Dr. Marcin Krzymuski: Rezension zu: Piotr Stec, Mariusz Załucki (red.): Prawo prywatne w przykładach i zadaniach, 2014, in: <https://www.pol-int.org/de/node/3132#r3187>.

<https://www.pol-int.org/de/node/3132?j5Q6rewycZ5HtUDXTWpx7UZE=1&r=3187>